

«Коли старанно пошукаєш у книгах мудрості, то матимеш велику користь для душі. Бо той, хто часто читає книги, той з Богом бесідує, або зі святими мужами».

«Повість минулих літ»

«Творець книги — автор, творець її долі — суспільство».

Гюго В.

«Бібліотека – це той храм, де завжди народжується і зберігається духовність. Пам'ятаймо, що у давнину бібліотеку називали «дім життя», «притулок мудрості», «аптека для душі». Сухомлинський В.

«Там где процветают библиотеки, там мир и благодать, уважение к человечеству и успешное решение труднейших социальных проблем». Рерих Николай

Шановне панство!

14 березня - День землевпорядника — професійне свято в Україні. Відзначається щороку в другу суботу березня, починаючи з 2000 року.

Свято встановлено 11 грудня 1999 року Указом Президента України. Як зазначено в Указі, свято встановлено «на підтримку ініціативи Державного комітету України по земельних ресурсах і Спілки землевпорядників України та враховуючи значний внесок землевпорядників у проведення реформ в Україні, забезпечення раціонального використання та охорони земельних ресурсів».

Розвиток суспільства в усі часи було пов'язано з землею, яка і тепер залишається основним засобом для існування людства і джерелом суспільного багатства.

НТБ КНУТД вітає працівників цієї галузі та надає широкому загалу науковців і зацікавлених шукачів нових джерел знань - видання з Колекційного фонду бібліотеки.

Книжкове зібрання відділу містить значний документальний, науково-дослідний та довідковий матеріал для багатогалузевих наукових досліджень і обов'язково повинен привертати увагу науковців різних спеціальностей, які в своїх розвідках ідуть шляхом введення до наукового обігу нового фактографічного матеріалу та нових джерел.

551

О-62

Оппоковъ, Е. В.

Рльчныя долины

Полтавской губерніи [Текст]

: очеркъ работъ въ

Полтавской губерніи

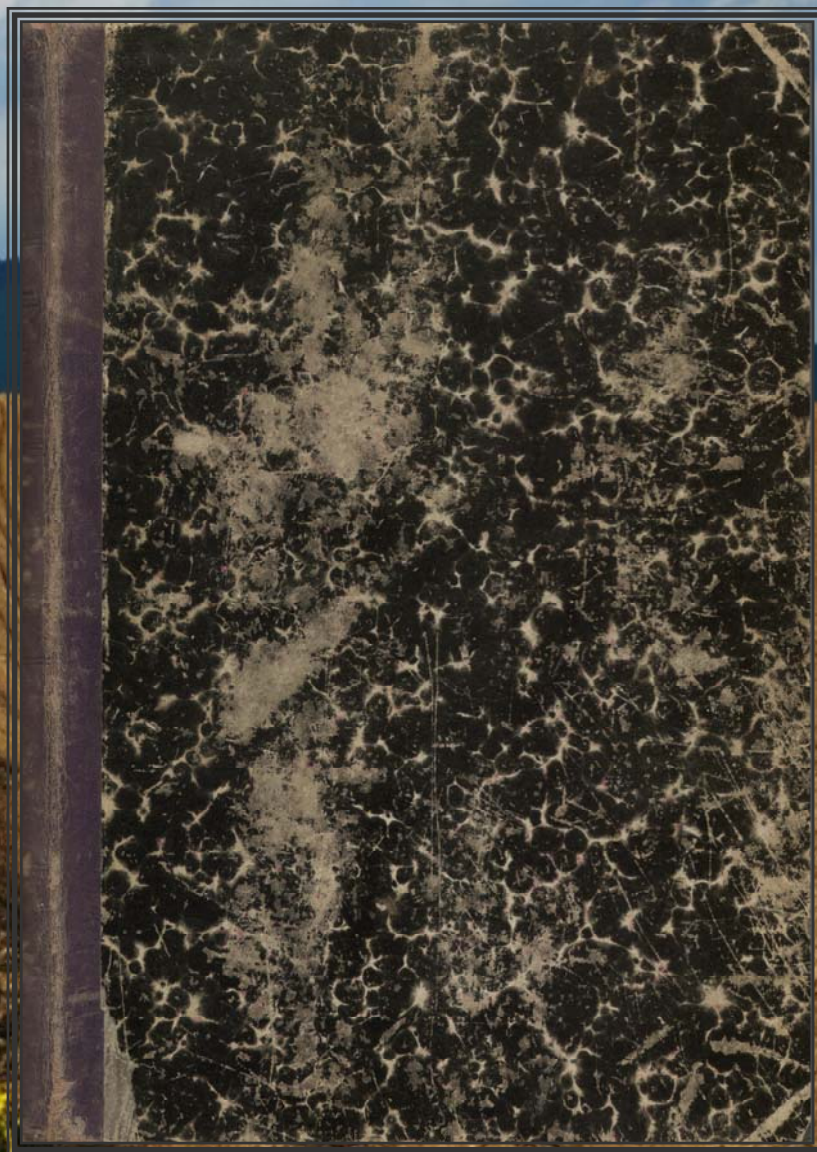
*экспедиции по орошенію на
югъ Россіи / Е. В. Оппоковъ. -
СПб. : Т-во Худож. печати,
1901 - .*

Ч. 1. - 1901. - II, III, 399

*с. : Съ 2 картами и 24 лист.
чертеж.*

ГРНТИ

70.01

Изданіе Отдѣла Земельныхъ Изученій М. З. и П. М.

РѢЧНЫЯ ДОЛИНЫ ПОЛТАВСКОЙ ГУБЕРНІИ.

Очеркъ работъ въ Полтавской губерніи
Экспедиціи по орошенію на югѣ Россіи.

СОСТАВИТЕЛЬ

Е. В. Оппоковъ,
ИНЖЕНЕРЪ-ТЕХНОЛОГЪ.

Часть 1-ая—общая.

Съ 2 картами и 24 листами чертежей.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

„Т-во Художественной Печати“, Английскій пр., 26.
1901.

Содержаніе I-ой (общей) части.

	стр.
Предисловіе	1
Глава I.	
Распределеніе болотъ въ Полтавской губерніи (1). Заболоченныя умирающія рѣки (3). Древность торфяниковъ (10). Общій характеръ болотъ въ губерніи и ихъ использование (15)	1
Глава II.	
Характеръ изслѣдованій въ Полтавской губ. Экспедиціи по орошенію на югѣ Россіи (27). Общія изысканія и ихъ результаты (32). Изысканія спеціальныя: а) съ цѣлью обводненія (37); б) съ цѣлью осушенія мѣстности. Ихъ результаты (40). Условія осушенія болотъ въ губерніи. Водяныя мельницы на заболоченныхъ рѣкахъ (49). Средняя стоимость осушенія болотъ на 1 дес. (56). Нѣкоторыя данныя по вопросамъ о вліяніи осушенія болотъ на состояніе судоходныхъ рѣкъ и грунтовыхъ водъ (57)	27
Глава III.	
Общій оро-топографическій очеркъ Полтавской губерніи	66
Глава IV.	
Гидро-геологическій очеркъ Полтав. губ.	
Указатель литературы	83
Краткія свѣдѣнія о геологическомъ строеніи губерніи (86). Неглубокія буровыя скважины Экспедиціи въ долині р. Сулы и свѣдѣнія о другихъ буровыхъ скважинахъ по р. Сулѣ (98)	86
Буровая скважина Экспедиціи въ ур. Шнуляркѣ близъ м. Яготина (103). Свѣдѣнія о ближайшихъ къ ней скважинахъ (104). Свѣдѣнія о глубокѣмъ буреніи въ г. Ромнахъ (112), въ г. Кіевѣ (115), х. Пересаждѣ (119), на ст. Бобровицѣ Курско-Кіев. ж. д. (122), на ст. Бахмачѣ Л.-Р. ж. д. (125), и др., съ указаніемъ высоты залеганія пластовъ надъ ур. моря. Схематическій геологическій разрѣвъ мѣстности вдоль линіи Кіево-Курской ж. д. отъ г. Кіева по даннымъ предыдущихъ скважинъ (114). Залеганіе мѣла по тѣмъ же даннымъ (125). Буровыя скважины по р. Днѣпру ниже г. Кіева (130). Горизонты подземной воды и условія артезіанскаго водоснабженія въ сѣверной части губерніи (135)	103

Свѣдѣнія о буреніи въ юго-восточной половинѣ губерніи (139). Буреніе въ г. Полтавѣ (150). Скважины, ближайшія къ г. Полтавѣ (153). Схематическій геологич. разрѣзъ, съ точнымъ указаніемъ высотъ, параллельно р. Днѣпру отъ ст. Бобровицы до с. Перещепина, геологическое строеніе рѣчныхъ долинъ и залеганіе эоценоваго мергеля подъ территоріей губерніи (165)	139
Таблица гипсометрическихъ данныхъ и др. свѣдѣній о буровыхъ колодцахъ въ районѣ средняго Приднѣпровья (169). Анализы воды изъ буровыхъ колодцевъ (174). Производительность этихъ колодцевъ, ихъ глубина и высота подъема въ нихъ воды надъ ур. моря (176) . . .	169
Питанія рѣкъ подземными и поверхностными водами	180
Образованіе рѣчныхъ долинъ губерніи.	
Ихъ форма и террасы. Различныя объясненія происхожденія террасъ (192). Гипсометрическія данныя о террасахъ р. Днѣпра и его главнѣйшихъ притоковъ въ Полтавской губ. (200). Форма долинъ небольшихъ рѣкъ (238). Вопросъ о древности рѣчныхъ долинъ, въ связи съ изслѣдованіемъ рельефа губерніи и формы долинъ (249)	190
Грунтовыя воды Полтавской губерніи, ближайшія къ поверхности земли.	
Условія ихъ образованія (256). Примѣры залеганія ихъ при различныхъ условіяхъ рельефа и нивелировочныя данныя о глубинѣ 625 протыхъ колодцевъ (277). Выводы изъ предыдущаго (333)	256

Глава V.

Данныя объ атмосферныхъ осадкахъ и испареніи въ Полтавской губерніи.

Колебанія осадковъ и связанныя съ ними колебанія уровня рѣкъ и грунтовыхъ водъ (340). Колебанія уровня р. Днѣпра въ г. Кременчугѣ (347). Нѣкоторыя замѣчанія, вытекающія отсюда, по вопросу объ обмеѣннѣ рѣкъ и вліяніи осушенія Полѣвскихъ болотъ на уровень р. Днѣпра (354). Колебанія уровня грунтовыхъ водъ и рѣки Остра въ г. Нѣжинѣ въ связи съ осадками и испареніемъ (368)	340
Таблицы осадковъ и испаренія въ районѣ средняго Приднѣпровья . . .	377
Указанія о планѣ 2-ой части очерка.	398

551

О-62

Оппоковъ, Е. В.

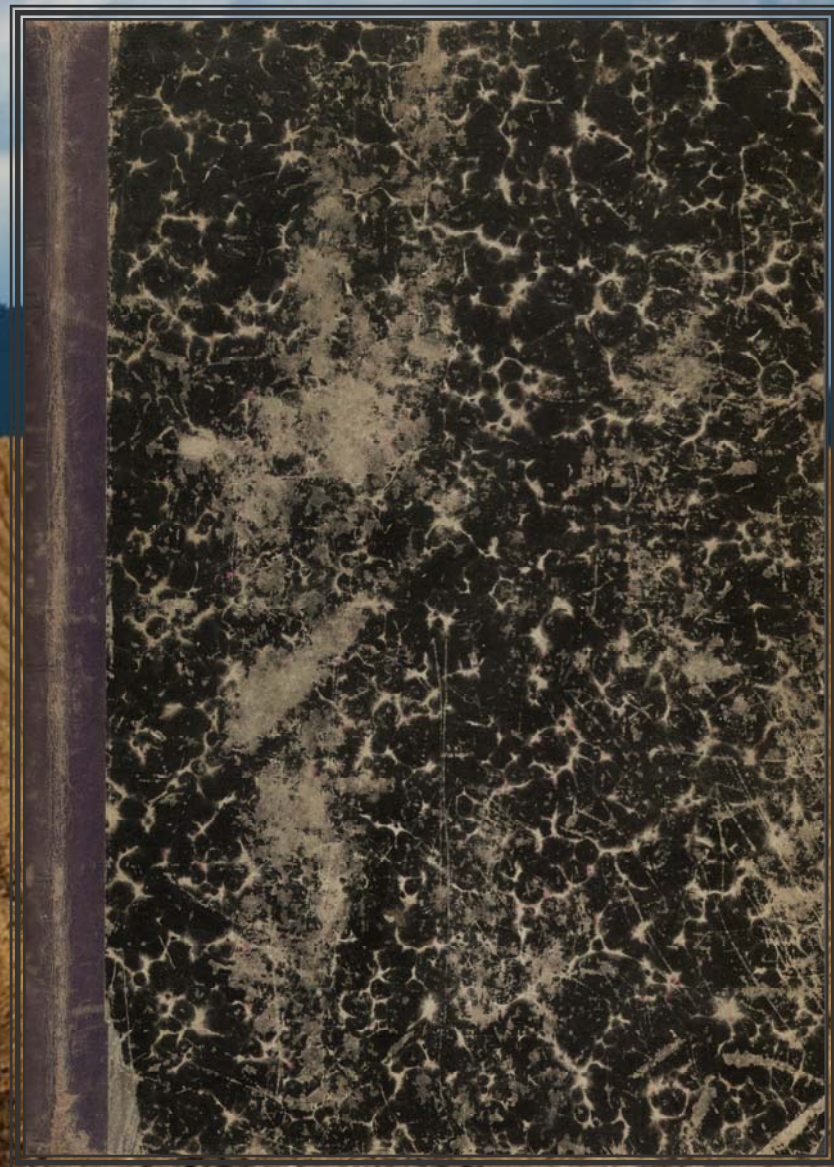
(инженеръ - гидротехникъ)

Рльчныя долины Полтавской губерніи [Текст] : очеркъ изслѣдованій въ Полтавской губерніи. Экспедиціи по орошенію на югъ Россіи и Западной Экспедиціи по осушенію болотъ / Е. В. Оппоковъ.

Ч. 2 : Частное описаніе рльчныхъ долинъ Полтавской губерніи, съ указаніемъ главнѣйшихъ необходимыхъ въ нихъ мелиорацій. - 1905. - II, 475 с. : ил., карты.

ГРНТИ

39

Изданіе Отдѣла Земельныхъ Улучшеній М. З. и Г. И.

РѢЧНЫЯ ДОЛИНЫ ПОЛТАВСКОЙ ГУБЕРНІИ.

Очеркъ исследований въ Полтавской губерніи
Экспедиціи по орошенію на югѣ Россіи и
Западной Экспедиціи по осушенію болотъ.

СОСТАВИТЕЛЬ

Е. В. Оппоковъ.

ИНЖЕНЕРЪ-ТЕХНОЛОГЪ М. З. и Г. И.

Часть 2-ая.

Частное описание рѣчныхъ долинъ Полтавской губерніи,
съ указаніемъ главнѣйшихъ возводимыхъ въ нихъ мѣсторождѣній.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

„Т-во Художественной Печати“, Английскій пр., 28.
1905.

СОДЕРЖАНІЕ.

Вступленіе	стр. I — II
----------------------	----------------

Частное описаніе рѣчныхъ долинъ:

I. Рѣка Трубежъ	1— 16
II. Рѣка Супой	17— 33
III. Басейнъ р. Сулы:	
A. Общій очеркъ бассейна р. Сулы	34— 59
B. Частное описаніе отдѣльныхъ участковъ р. Сулы и ея притоковъ:	
I. Участокъ отъ границы Харьк. г. до г. Роменъ	60— 64
II. Рѣка Роменъ	65— 83
III. Рѣка Сула отъ г. Роменъ до г. Лохвицы	84—105
IV. Рѣчка Лохвица	106—108
V. Участокъ р. Сулы отъ г. Лохвицы до с. Березоточи и рѣчка Сулица	109—118
VI. Рѣчка Артополотъ и условія осушенія ея заболоченой поймы	119—127
VII. Участокъ р. Сулы отъ с. Березоточи до г. Лубенъ	128—135
VIII. Участокъ р. Сулы отъ г. Лубенъ до м. Лукомья	136—141
P. Слѣпородъ	142
IX. Рѣка Сула отъ м. Лукомья до м. В. Буромки	143—148
Записка къ проекту осушенія болотъ въ долину р. Сулы между м. Горошиномъ Хорольск. у. и с. Велико-Селецкимъ Лубенск. у.	148— 153
Осушеніе болотъ по р. Вурчаку и р. Борису въ Хорольск. у.	153—156
X. Рѣчка Оржица	157—171
XI. Рѣка Сула между м. В. Буромкой и устьемъ	172—179
XII. Рѣка Удай.	
a) Участокъ отъ верховья рѣки до г. Пирытина	180—206
b) P. Переводъ	206—218
c) P. Удай отъ г. Пирытина до устья	219—229
d) Общій обзоръ р. Удай	230—250
IV. Болота въ поймѣ р. Днѣпра въ Переяславскомъ и Золотонош- скомъ уѣздахъ:	251—261
Болото Каракъ и др.	252—256
Болота по р. Золотоношъ	257—261

	СТР.
V. Бассейны рѣкъ юго-восточной половины Полтавской губерніи:	262—370
I. Бассейнъ р. Псла:	
А. р. Пселъ	265—306
Б. Притоки р. Псла:	
а) р. Хороль	307—326
в) р. Ташань	327—441
с) Другіе притоки: Грунь и Голтва	341—347
II. Рѣка Ворскла	348—358
III. Рѣка Орель	359—370
VI. Общіе выводы:	371—430
а) Условія получения артезіанскихъ водъ въ губерніи	376—377
б) Подпочвенныя воды губерніи. Вопросъ о пониженіи уровня этихъ водъ и объ убыли воды въ рѣкахъ	377—391
с) Время и способъ образованія рѣчныхъ долинъ губерніи	391—426
д) Условія эксплуатаціи движущей силы рѣкъ съ заболочен- ными и незаболоченными рѣчными поймами	426—432

Приложеніе.

1. Каталогъ нивелировочныхъ отмѣтокъ реперовъ (постоянныхъ точекъ) и уровней рѣкъ въ Полтавской губ. и въ смежности съ ней, по нивелировкамъ 1893—1901 г. Экспедиціи по орошенію на югѣ Россіи . . . . . 432—471
2. Списокъ водяныхъ мельницъ Полтавской губ., осматрѣнныхъ Экспедиціей, съ подраздѣленіемъ ихъ по степени вреднаго вліянія на рѣчныя поймы . . . . . 473—475

55

И68

Иностранцева, А. А.
Геологія. Общий курсъ
[Текст] : лекціи, читанныя
студентамъ С.-
Петербургскаго
университета / А. А.
Иностранцева. - 2-е изд.,
значительно доп. - СПб. :
Тип. М. М. Стасюлевича,
1889 - .
Т. 1 : Современныя
геологическія явленія
(динамическая геологія),
петрографія и
стратиграфія с 300
политипажемъ въ
тѣхстѣ. - 1889. - XV, 559 с.
: ил.

ГЕОЛОГІЯ.

—
ОБЩІЙ КУРСЪ.

ЛЕКЦІИ,

ЧИТАНЫЯ СТУДЕНТАМЪ С.-ПЕТЕРБУРГСКАГО УНИВЕРСИТЕТА.

—
ТОМЪ I.

СОВРЕМЕННЫЯ ГЕОЛОГИЧЕСКІЯ ЯВЛЕНІЯ

(ДИНАМИЧЕСКАЯ ГЕОЛОГІЯ),

ПЕТРОГРАФІЯ И СТРАТИГРАФІЯ

СЪ 300 ПОЛИТИПАЖЕМЪ ВЪ ТЕКСТѢ.

—
А. А. Иностранцева.

ПРОФЕССОРА ИМПЕРАТОРСКАГО С.-ПЕТЕРБУРГСКАГО УНИВЕРСИТЕТА И ИМПЕРАТОРСКОГО ПАРТИИ-
ВЪДѢЗДНИЧЕСКАГО АКАДЕМІИ.

—
2-ое изданіе, значительно дополненное.

С.-ПЕТЕРБУРГЪ.

Типографія М. М. Стасюлевича. Въл. Остр., 2 лин., 7.
1889.

ОГЛАВЛЕНИЕ ПЕРВАГО ТОМА.

	СТРАН
Предисловіе къ первому изданію	XI
Литература	XIII
Введеніе	1

I.

СОВРЕМЕННЫЯ ГЕОЛОГИЧЕСКІЯ ЯВЛЕНІЯ.

(ДИНАМИЧЕСКАЯ ГЕОЛОГИЯ).

Геологическая дѣятельность атмосферы	14
Дюны	19
Геологическая дѣятельность воды	26
Вода въ жидкомъ состояніи	26
Подземное движеніе воды	26
Происхожденіе ключей или источниковъ	28
Источники, питающіеся водами рѣкъ (стр. 28). Источники, происходящіе отъ сократія рѣкъ (стр. 29). Источники, питающіеся водою глетчеровъ (стр. 30). Горные источники (стр. 30). Восходящіе или бьющіе источники (стр. 32).	
Минеральные холодные и теплые ключи	35
Известковые ключи или ключи жесткой воды (стр. 38). Кремниевые ключи (стр. 42). Железные ключи (стр. 45). Сѣрнистые ключи (стр. 46). Соляные ключи (стр. 47). Источники, содержащіе углекислоту (стр. 48). Нефтяные источники (стр. 49). Измѣляемость концентраціи и состава минеральныхъ ключей (стр. 51).	
Прямые результаты дѣятельности источниковъ	53
Оползни (стр. 53). Обвалы (стр. 54). Пещеры (стр. 55). Провалы (стр. 56).	
Движеніе воды по земной поверхности	57
Размываніе	57
Дождь (стр. 57). Овраги, балки и каньоны (стр. 60). Рѣки и водопады (стр. 63). Происхожденіе поперечныхъ долинъ въ горахъ (стр. 68).	

Законь Бора (стр. 68). Береговая волна (стр. 72). Приливы и отливы (стр. 73). Морскія теченія (стр. 74).	
Образованіе осадковъ	75
Переносная сила воды (стр. 75). Осадки въ рѣкахъ (стр. 75). Дельты (стр. 77). Лиманы (стр. 82). Мели или банки (стр. 83). Лагуны или гафы (стр. 83). Образованіе соляныхъ озеръ у береговъ моря (стр. 84). Прорывы озеръ (стр. 86). Отложенеіе осадка въ моряхъ и океанахъ (стр. 86).	
Вода въ твердыхъ состояніи	89
Ледъ рѣкъ, озеръ, морей и океановъ	89
Ледники или глетчеры	91
Высота снѣговой линіи и образованіе ледниковъ (стр. 91). Движеніе ледниковъ и причины его (стр. 97). Трещины и полосы глян на ледникахъ (стр. 100). Ледниковые столы, колодцы, ручьи и мельнички (стр. 101). Морены (стр. 102). Курчавыя скалы (стр. 106). Бараны льды (стр. 106). Куполовидные холмы (стр. 106). Полюсовки, шифозка и ледниковые шрамы (стр. 107). Ледяное море Швейцаріи (стр. 109). Ледники Кавказа (стр. 100). Ледники Алтая (стр. 103). Ледники Тянь-Шаня (стр. 114). Ледники полярныхъ странъ и плавающія ледяныя горы (стр. 115).	
Геологическая дѣятельность вулканизма	123
Вулканы	123
Форма и строеніе вулкановъ (стр. 123). Распределеніе и распространеніе вулкановъ (стр. 126). Высота вулкановъ (стр. 131). Продукты вулкановъ (стр. 133). Явленія, сопровождающія изверженіе вулкана (стр. 141). Последовательность при изверженіяхъ вулкановъ (стр. 142). Число и продолжительность изверженій (стр. 145). Вулканическій округъ Неаполя. Везувій (стр. 144). Вулканы Флегрейскихъ полей (стр. 150). Вулканы острововъ Искія и Прочиды (стр. 153). Нѣкоторые потухшіе вулканы Италіи (стр. 154). Вулканическій округъ Сициліи (стр. 154). Группа Липарскихъ острововъ (стр. 156). Вулканы Греческаго архипелага (стр. 156). Вулканы острововъ Суматры и Явы (стр. 156). Вулканы Сандвичевыхъ острововъ (стр. 158). Вулканы Америки (стр. 158). Вулканы Исландіи (стр. 159). Вулканы Россіи (стр. 160). Подводные вулканы (стр. 165).	
Грязные вулканы	167
Землетрясенія	173
Различныя роды землетрясеній (стр. 174). Характеръ распространенія землетрясеній (стр. 174). Скорость распространенія землетрясеній (стр. 176). Продолжительность землетрясеній (стр. 177). Области распространенія землетрясеній (стр. 178). Связь землетрясеній съ временами года и положеніемъ луны (стр. 178). Явленія, сопровождающія землетрясенія (стр. 179). Последствія землетрясеній (стр. 180). Методы наблюденія за землетрясеніемъ (стр. 181). Лиссабонское землетрясеніе (стр. 187). Землетрясеніе въ Калабріи (стр. 188). Землетрясеніе въ средней Азіи (стр. 188). Землетрясенія въ Остлейскомъ побережьи, Петербургской губерніи и въ Крыму (стр. 189).	
Поднятія и опусканія	190
Колебанія въ странахъ вулканическихъ	190
Поднятіе и опусканіе побережья Неаполитанскаго залива (стр. 190). Поднятія побережья Чили и Остъ-Индіи (стр. 192). Поднятіе и опусканіе въ области грязныхъ вулкановъ (стр. 192).	

	СТРАН.
Вулканический песок, песок, лавины, бомбы, глыбы, пемзовый песок и гальки (стр. 407).	
Цементированные породы	408
Песчаник (стр. 408). Каарцитъ (стр. 409). Конгломератъ (стр. 410). Брекчия (стр. 411).	
Глинистые породы	412
Каолинъ (стр. 412). Глина (стр. 413). Суланинокъ (стр. 413). Лёсса (стр. 414). Черновомъ (стр. 414). Сланцеватая глина (стр. 415). Глинистый сланецъ (стр. 415).	
Туфы	416
Порфирный туфъ (стр. 416). Зеленокаменный туфъ (стр. 416). Трахитовые и базальтовые туфы (стр. 417).	
Происхождение и метаморфизмъ горныхъ породъ	418
Происхождение горныхъ породъ	418
Метаморфизмъ	420
Нероморфизмъ	423
Подземные каменноугольные пожары (стр. 423). Гибель минералогическихъ коллекцій при пожарахъ (стр. 424). Горноводскія печи (стр. 425). Контактъ-метаморфизмъ (стр. 425).	
Гидато-нероморфизмъ	429
Гидатоморфизмъ	431
Заключение	439

III.

СТРАТИГРАФІЯ.

Петрографическая стратиграфія	450
Слой и наслоеніе	450
Слой или пласть (стр. 450). Наслоеніе (стр. 453).	
Наклонъ слоевъ	457
Складки или изгибы	463
Трещины, сдвиги или сбросы и складки-сдвиги	468
Причины наклона слоевъ, образованія складокъ и сдвиговъ	476
Несоогласное напластованіе	485
Другія формы горныхъ породъ	487
Потокъ (стр. 487), покровъ (стр. 487), куполь (стр. 488), штоки (стр. 491), жила (стр. 492).	
Слѣды размыванія	497
Террасы (стр. 501).	
Горы и ихъ происхождение	507
Насыпныя горы (стр. 510). Сдвиговыя горы (стр. 511). Складчатыя горы (стр. 512). Возрастъ горъ (стр. 515). Происхождение горъ (стр. 516).	
Палеонтологическая стратиграфія	518
Значеніе организмовъ для геологіи	518
Онаменности (стр. 518).	
Связь организмовъ съ мѣстообитаніемъ	525

Щиро дякую за увагу.

**З виданнями із колекційного фонду НТБ
КНУТД Ви можете ознайомитися в відділі
зберігання фондів (1- 0175)**